

31.0402 חיילי נח"ל וחיילי ישיבות ההסדר - שירות ללא תשלום - מעמד, חובות וזכויות

הגדרות

1. לצורך פקודה זו:
  - א. מפקד של חייל, הנמצא בשירות ללא תשלום, הינו:
    - (1) מפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חיילי נח"ל.
    - (2) רע"ן תגבורת מילואים ב-מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר.
  - ב. של"ת מוקדם פירושו שירות ללא תשלום, שמשרת חייל נח"ל או חייל בישיבת הסדר, מייד עם גיוסו לצה"ל ולפני האימון הצבאי הראשוני.

מעמדם של חיילי נח"ל וחיילים בישיבות ההסדר בשירות ללא תשלום
2. חיילים במסלול נח"ל, אשר בחרו להצטרף להתיישבות, וחיילים, שבחרו להצטרף לישיבות ההסדר, יועברו למעמד של"ת כמוגדר בהפ"ע 3.0107.
3. עם העברתם למעמד של"ת, יוצבו החיילים הנ"ל כלהלן:
  - א. ליחידת של"ת ארצית - חיילות וחיילים במסלול נח"ל, שלא רכשו מקצוע צבאי חילי, וכן חיילים וחיילות, הנמצאים בשל"ת מוקדם.
  - ב. ליחידת של"ת חילות - חיילים במסלול נח"ל, שרכשו מקצוע צבאי חילי (שיוכם החילי של חיילים אלה יהיה נח"מ).
  - ג. ליחידת של"ת מרכזית של חיילי ישיבות ההסדר - בני ישיבות ההסדר, אשר לא הוסמכו למקצועות לחימה ושלא רכשו מקצוע ייעודי כלשהו (שיוכם החילי יהיה חכ"ל)
  - ד. ליחידת של"ת חילית של חיילי ישיבות ההסדר - בני ישיבות בעלי כושר פ"ע, אשר לא הוסמכו למקצועות לחימה, אך רכשו מקצוע ייעודי. שיוכם החילי ייקבע בהתאם להכשרתם.
  - ה. ליחידת של"ת של חיילי ישיבות ההסדר המשובצים ביחידות המילואים - בני ישיבות בעלי כושר גופני פ"ק, אשר הוסמכו למקצועות לחימה; שיוכם החילי ייקבע בהתאם למסלול ההכשרה.
4. על חיילים במסלול נח"ל וחיילי ישיבות ההסדר בשל"ת תחול חובת הודעה על שינויים אישיים, כמפורט בפ"מ 30.0303.
5. כל טיפול הכרוך בשינוי מעמדם של חיילי נח"ל בשל"ת או העברתם ממשק למשק, יבוצע רק עפ"י הוראה של מפקדת פיקוד הנח"ל, בתיאום עם אגף הנוער והנח"ל, לפי פ"מ 31.0407.
6. כל טיפול, הכרוך בשינוי מעמדם של חיילי ישיבות ההסדר או העברתם ממוסד למוסד, יבוצע רק עפ"י הוראה של מפקדת מיטב, בתיאום עם אגף הנוער והנח"ל, לפי פ"מ 31.0407.

ארגון ושלטיה בשל"ת

7. יחידת של"ת ארצית, שהינה יחידת רישום במפקדת פיקוד הנח"ל, אחראית לארגון ולשלטיה בחיילי נח"ל בשל"ת במשך כל זמן היותם במעמד של שירות ללא תשלום.
8. ענף תגבורת מילואים שבמפקדת מיטב אחראי לארגון ולשלטיה בחיילי ישיבות ההסדר במשך כל זמן היותם במעמד של שירות סדיר, כולל בפרקי השל"ת.

העסקה באימונים צבאיים או בפעילות אחרת

9. חיילי נח"ל וחיילים בישיבות ההסדר, הנמצאים בשל"ת, הינם חיילים בשירות סדיר, ועל כן ניתן להפעיל אותם לצורכי אימונים צבאיים או כל פעילות צבאית אחרת כמפורט להלן.
10. ניתן לשבץ, באישור של מחלקת תכנון כ"א באכ"א, חיילי נח"ל וחיילים בישיבות ההסדר בשל"ת במסגרת יחידות מילואים ולהפעילם לפי הנהלים המפורטים בהמשך.
11. חיילי נח"ל וחיילים בישיבות ההסדר בשל"ת, המשובצים ביחידות מילואים, ייכללו ברשת הגיוס של היחידה או העוצבה, כשאר חיילי המילואים, בהתאם לנהלים המפורטים ב-הק"א ק01-01-40.
12. כל קריאה לשירות, שאורכה אינו עולה על 30 יום, תהיה למטרת אימונים בלבד ותיעשה עפ"י תכנית שנתית, שתעובד ע"י מחלקת תכנון, החילות, מפקדת מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר בשל"ת, פיקוד הנח"ל - לגבי חיילי הנח"ל בשל"ת ואגף הנוער והנח"ל. כל אימון, שייעשה במסגרת השל"ת, לא יחושב במסגרת התעסוקה המבצעית שלאחר השל"ת בהתאם למסלול שנקבע.
13. יחידת של"ת ארצית אחראית לקריאת חיילי הנח"ל ולהתייצבותם.
- ענף תגבורת מילואים ב-מיטב אחראי לקריאת חיילי ישיבות ההסדר ולהתייצבותם.
14. נוהל הזימון יהיה כלהלן:-
- א. היחידות יעבירו רשימה שמית של החיילים, בצינוורות הפיקוד ובמקביל גם לאכ"א תכנון - עתכ"א מילואים.
- ב. עם קבלת הדרישה מהפיקוד יעביר אכ"א תכנון - עתכ"א מילואים את האישור ליחידת של"ת ארצית - לגבי חיילי הנח"ל או לענף תגבורת מילואים ב-מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר.
- ג. לפי הרשימה השמית יזמנו יחידת של"ת ארצית או ענף תגבורת מילואים, לפי העניין, את החיילים באמצעות הוראת התייצבות (טופס 524-1).
15. חיילי השל"ת יוחזרו למעמד של חיילים בשירות חובה על סמך דיווח הצבה, שייעשה ע"י מפקדת פיקוד הנח"ל - לגבי חיילי נח"ל, ומפקדת מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר ע"ג טופס 616 (טופס הצבה), ולפיו תשונה יחידת החייל.
16. מפקדי יחידות של"ת בני ישיבות יעבירו למיטב - ענף תגבורת מילואים דיווח לגבי חיילים, שהתייצבו לתעסוקה או תרגיל. הדיווח יועבר במברק, תוך 24 שעות ממועד ההתייצבות.

17. בגמר השירות יתייצב החייל ביחידת של"ת ארצית, אם הוא חייל נח"ל, או בענף תגבורת מילואים, אם הוא חייל משיבת הסדר. הצבת חיילי נח"ל לשל"ת תהיה באחריות מפקדת פיקוד הנח"ל. הצבת חיילי ישיבות ההסדר לשל"ת תהיה באחריות מפקדת מיטב.
18. כל הצבה תירשם בכרטיס האישי של החייל.
19. מפקדת מיטב תרשום את ההצבה באמצעות המערכת הממוכנת שב-מיטב. מפקדת פיקוד הנח"ל תדווח על ההצבה כלהלן:-
- א. תעביר את טופס 616 (דיווח על הצבה) ע"י רץ, תוך 24 שעות ממועד ההתייצבות לאימון או ממועד ההתייצבות חזרה לשל"ת, לשל"ר-מסו"ר.
- ב. תוודא, תוך 72 שעות ממועד ההתייצבות או החזרה לשל"ת, שהדיווח נקלט ברישומת הממוכנת.
20. מפקדי היחידות החילויות אחראים לגיוס חיילים המוצבים ביחידות של"ת חילויות בשעת חירום ובתרגילי גיוס. המעבר למעמד של חייל בשירות חובה ייעשה על סמך מילוי כרטיס התייצבות (טופס 429-1), אשר יגרום לשינוי יחידתו של החייל. החזרתו לשל"ת תיעשה, כמפורט בסעיף 17 לעיל.
21. בנוסף לאימונים ולפעילויות, כאמור לעיל, ישותפו חיילי נח"ל וחיילי ישיבות ההסדר בשל"ת גם בשמירה על הישוב, שבו הם גרים או שבו נמצאת הישיבה, ובפעילות ביטחון שוטף, כמקובל לגבי אזרחים, תושבי אותו יישוב, שהינם חיילי מילואים.
22. הפעלת חיילי של"ת במקרה של גיוס חירום, כולל תרגילי גיוס, היא בסמכותו הבלעדית של מפקד יחידת הרישום, שבה מוצבים חיילי השל"ת, ואין מפקד היחידה זקוק לאישור מוקדם של מפקדת פיקוד הנח"ל או מפקדת מיטב לצורך הפעלת החיילים. מפקד יחידת הרישום, שבה מוצבים חיילי השל"ת, אחראי, בכל מקרה, לאיסוף חיילי השל"ת לצורך העניין.
23. כל הפסקה בשל"ת, שלא בהתאם לנאמר לעיל, תחול אך ורק עפ"י הוראה בכתב של מפקדת פיקוד הנח"ל או מפקדת מיטב, בתיאום עם אגף הנוער והנח"ל.

משטר ומשמעת

24. המא"ז או הרבש"צ ישמש (כלפי החייל, בזמן שהותו במשק או במוסד) כנציגו של מפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חיילי הנח"ל, ראש הישיבה כנציגו של רע"ן תגבורת במיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר. במקום, שאין בהם מא"ז, רבש"צ או ראש ישיבה, ישמש מפקד שימונה לכך ע"י מפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חיילי נח"ל, או ע"י רע"ן תגבורת מילואים ב-מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר.
25. חובותיו של חייל נח"ל, חייל בישיבת הסדר בשל"ת בכל הנוגע למשטר ומשמעת הן כחובותיו של חייל בשירות סדיר.
26. חייל בשל"ת אינו רשאי לשהות מחוץ למשק או למוסד, בלי ליטול רשות לכך מאת המפקד שנקבע, כאמור בסעיף 24 לעיל, או ממפקד יחידת של"ת ארצית או מרע"ן תגבורת מילואים ב-מיטב.
27. נציגיו של מפקד יחידת של"ת ארצית או של רע"ן תגבורת מילואים ב-מיטב, שנקבעו בסעיף 24 לעיל, רשאים לאשר לחייל כנ"ל חופשה רגילה בלבד.

בלמ"ס

31.0402
פקודות מטכ"ל, 1 אוג' 85

28. חייל כנ"ל רשאי ללבוש מדי צה"ל ולענווד סימני דרגה אך ורק בתקופת האימונים הצבאיים או בכל פעילות צבאית אחרת, כאמור לעיל, או עפ"י אישור של רמ"ח פרט באכ"א, כאשר הינו עוסק בעבודה כללית בישובי ספר או בישובי עולים.
29. בקשות לקבלת אישור, לפי סעיף 28 לעיל, יועברו לרמ"ח פרט באכ"א ע"י מפקדת פיקוד הנח"ל או ע"י מפקדת מיטב.
30. אישור רמ"ח פרט באכ"א לבישת מדי צה"ל כאמור, תוציא מפקדת פיקוד הנח"ל או מפקדת מיטב היתר לפי הנוסח הניתן בנספח א' לפקודה זו.

הוצאות אישיות, הוצאות נסיעה, לינה ושכר

31. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר, הנמצא בשל"ת, זכאי בתקופת שהותו באימונים צבאיים או בפעילות צבאית אחרת, לתשלום הוצאות אישיות בתפקיד, כלכלה, הוצאות לינה והוצאות נסיעה, בהתאם לכללים המפורטים בפקודות מטכ"ל 35.0301 ו-35.0306. החייל יהיה זכאי לשובר נסיעה, אם המרחק מהמשק שבו הוא מוצב או המוסד שבו הוא לומד למקום התייצבותו עולה על 15 ק"מ. נוהל התשלום יהיה בהתאם לפקודות הקיימות.
32. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר אינו זכאי לתשלום שכר בתקופת היותו בשל"ת.
33. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת, השוהה באימונים צבאיים או בפעילות צבאית אחרת, תקופה של יום אחד, אינו זכאי לתשלום שכר.
34. משפחת חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת זכאית לתשלומי משפחה, לפי חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה.
35. חייל נשוי בשל"ת זכאי להשתתפות בשכ"ד, שכ"ח או הוצאות אחזקת דירה, כאמור בפ"מ 35.0307, למעט במקרים הר"מ:-

- א. אשת החייל עברה להתגורר במשק או בישיבה.
- ב. החייל עובד ומקבל שכר מגורם כלשהו.

עזרה רפואית

36. הישוב או הישיבה, ששם נמצא חייל נח"ל או חייל בישיבת הסדר בשל"ת, יבטחו את החיילים באחת מקופות החולים. החייל ייהנה ממלוא הזכויות בקופ"ח ויקבל עזרה רפואית, אשפוז, הבראה וכו'.
37. צה"ל ישא בהוצאות אשפוזו של חייל כנ"ל, רק אם נפגע בתקופת אימונים צבאיים ופעילות צבאית אחרת. מפקד יחידת הרישום יציין בטופס 141 את דבר פציעתו של חייל כנ"ל וישלח את טופס 141 לבית החולים יחד עם מסמכיו של החייל.
38. שיה חייל כנ"ל ב-בי"ח (אושפז ב-בי"ח בתקופת אימונים צבאיים או בפעילות צבאית אחרת) למעלה מ-60 יום, יוצב לר"מ 2 בהתאם לפ"מ 31.0503, ומעמדו יהיה כמעמדו של חייל בשירות חובה. מחלקת תכנון תנחה את ר"מ ב', שחיילי נח"ל וחיילי ישיבות ההסדר, שהוצבו לר"מ ב' מר"מ 2, יועברו לפיקוד הנח"ל ולמדור בני ישיבות ב-מיטב, לפי המקרה.

39. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר, הזקוק לאשפוז עקב פציעה או מחלה, שנגרמו בעת שירותו הצבאי בצה"ל לפני הצבתו לשל"ת - ידאג מפקדו לאישור מוקדם של מפקדת קצין הרפואה הראשי, אשר תחליט על סמך המסמכים המתאימים, אם לאשפוז את החייל ע"ח צה"ל.
40. אושפז חייל השוהה בשל"ת בבי"ח מסיבה כלשהי, ידווח על כך, מייד, מפקד יחידה של"ת ארצית או רע"ן תגבורת מילואים למפקד יחידת הרישום, שבה מוצב החייל, ולאגף הנוער והנח"ל במשרד הביטחון.
41. ר"מ 2 יסייע למשפחת חייל בשל"ת, המאושפז במיתקן רפואי, בהתאם להסדרים הנהוגים לגבי חיילים בשירות חובה.
42. חיילים בגרעיני נח"ל בעיירות פיתוח יבוטחו בביטוח רפואי הכולל גם ביטוח רפואת שיניים ע"י התנועות המלוות. התנועות המלוות יהיו אחראיות לביטוחם הרפואי של החיילים, הנמצאים בדחיית שירות ובשל"ת, וישאו בכל הוצאות האשפוז למקרה פגיעה או מחלה, שאירעו בתקופת שהותו של החייל בגרעין נח"ל או בעיריית פיתוח.

ביטוח לאומי

43. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת יבוטח ע"י צה"ל במוסד לביטוח לאומי. הביטוח יכלול ביטוח זיקנה ושאיירים בלבד.
44. חייל בגרעיני נח"ל בעיירות פיתוח יבוטח ע"י מעבידו כלהלן:-
א. ביטוח לאומי מלא - כאשר החייל נמצא בדחיית שירות.
ב. ביטוח נפגעי עבודה - כאשר הוא נמצא בשל"ת.
45. בטל.

שירותי אל"ח

46. חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת זכאי ליהנות משירותי אל"ח (מסעדות ולינה), תמורת תשלום.

דיווח

47. מא"ז, רבש"צ או ראש ישיבה ובמקומות, שאין בהם אין מא"ז, רבש"צ או ראש ישיבה - מפקד שמונה לכך ע"י מפקד יחידת של"ת ארצית בנח"ל - לגבי חיילי נח"ל או ע"י רע"ן תגבורת מילואים ב-מיטב - לגבי חיילי ישיבות ההסדר ידווח באופן שוטף מידי יום למפקדת יחידת הרישום, שבה מוצבים חיילי הנח"ל או חיילי ישיבת ההסדר בשל"ת, ולמפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חיילי נח"ל ולרע"ן תגבורת מילואים - לגבי חיילי ישיבות הסדר על כל שינוי שחל לגבי כל חייל נח"ל וחייל ישיבת הסדר בשל"ת, על עזיבת המשק או המוסד, על יציאה לחופשה של למעלה מ-48 שעות או על אשפוז בבית חולים.
48. הודעה על שינויים אישיים, כמפורט בסעיף הקודם, תינתן ליחידת הרישום ולמפקד יחידת של"ת ארצית או רע"ן תגבורת מילואים במיטב, לפי המקרה.
49. מפקדת יחידת הרישום תדווח לשל"ר על כל שינוי המחייב דיווח לפי פקודות הצבא וכן תעדכן את רשת הקריאה לגיוס חירום בהתאם.

חללים ופצועים

50. הודעות על מוות:-
- א. במקרה מוות של חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת, אשר אירע בנסיבות כלשהן, יעביר מפקדו של החייל הודעה מיידית על המוות למפקד יחידת הרישום, לפיקוד הנח"ל-מפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חייל נח"ל ולמיטב - רע"ן תגבורת מילואים - לגבי חייל ישיבת הסדר.
- ב. מפקד יחידת הרישום יפעל בכל הנוגע להודעות טלפוניות, העברת מברק מיידית, הודעה למשטרה הצבאית (במידת הצורך), בהתאם לפ"מ 38.0103.
- ג. בנוסף להודעות המועברות למכותבים, כמפורט בפ"מ 38.0103, יעביר מפקד יחידת הרישום הודעות למכותבים הר"מ:-
- 1) מפקד פיקוד הנח"ל - לגבי חייל נח"ל.
  - 2) מפקד יחידת של"ת ארצית - לגבי חייל נח"ל.
  - 3) משרד הביטחון - אגף הנוער והנח"ל.
  - 4) של"ר - מדור נפגעים.
  - 5) מפקד מיטב - לגבי חייל ישיבת הסדר.
  - 6) רע"ן תגבורת מילואים - לגבי חייל ישיבת הסדר.
- ד. החקירה בנסיבות המוות תתנהל לפי פקודות הצבא, החלות על מות חייל בשירות סדיר.

לוויה צבאית

51. לחייל נח"ל או לחייל ישיבת הסדר בשל"ת תיערך לוויה צבאית בהתאם לפ"מ 38.0116. הטקס ייערך לפי פ"מ 33.0922.
52. אחריות לביצוע הלוויה מוטלת על הפיקוד המרחבי, שבתחום מרחבו מצוי בית קברות, אליו מובא החייל לקבורה.

פצועים

53. נפצע חייל בהיותו בשל"ת - ידווח המקרה וייחקר לפי הפקודות החלות על פציעת חייל בשירות סדיר.

זכויות עפ"י חוקי השיקום

54. מעמדו של חייל נח"ל או חייל ישיבת הסדר בשל"ת, לגבי הזכויות הנובעות מחוקי השיקום, הוא כמעמדו וזכויותיו של כל חייל בשירות סדיר.

של"ת מוקדם

55. מפקד מיטב לא יציב חייל, שגויס לנח"ל, אלא אם כן חתם החייל על הצהרה בנוסח המובא בנספח א' להוראת קבע למיתקני אכ"א מג 06-01.
56. הצהרות ההתנדבות יישמרו בתיקו של החייל בשל"ר.
57. כל חייל בשל"ת מוקדם יצויד בתעודת חייל בשל"ת (טופס 721).

נספח א' לפקודה 31.0402

היתר

בהתאם לאישור רמ"ח פרט באכ"א במכתבו _____ מיום _____ מוענק בזה ל: _____
(יחידה)

מס' אישי	דרגה	שם פרטי	שם משפחה	חיל

שהינו חייל בשירות סדיר ללא תשלום, היתר ללבוש מדי צה"ל ולענוד את סימני הדרגה מיום _____ עד יום _____, כל עוד הוא עוסק בעבודה הנוכחית בישובי ספר או בישובי עולים*.

_____
(חתימה)

_____
(תאריך)

(מס' אישי) (דרגה) (שם פרטי ושם משפחה) (תפקיד)

* מחק את המיותר

31.0403 בוטלה (בחוזר מס' 130)